

středa, 8. březen 2023

Ullmannův Rozbitý džbán a Císař Atlantidy v Ostravě

Napsal(a) [Olga Janáčková](#)

<https://www.casopisharmonie.cz/svet-opery/ullmannuv-rozbity-dzban-a-cisar-atlantidy-v-ostrove.html>

Boris Prýglfoto: Martin Popelář

Ostravské Národní divadlo moravskoslezské se už podruhé připojilo k programu Musica non grata, který pořádá pražské Národní divadlo za finanční podpory Velvyslanectví Německé spolkové republiky. Svůj ostravský cyklus pojmenovalo Opery tereziánských skladatelů a v jeho rámci již uvedlo *Zásnuby ve snu* od Hanse Krásky (premiéra 17. 2. 2022), které představilo 20. listopadu 2022 také na jevišti pražské Státní opery, kde měla tato opera v květnu roku 1933 svou světovou premiéru. V rámci tohoto programu už ostravská opera inscenovala trojici oper dvou tereziánských skladatelů, po Krásových *Zásnubách ve snu* uvedlo dvojici jednoaktovek Viktora Ullmanna *Rozbitý džbán* (1942) a *Císař Atlantidy aneb Odepření smrti* (1944), chystají také operu *Šarlatán* od Pavla Haase. Všechny tyto skladatele potkal týž osud – jejich pobyt v Terezíně ukončil transport do Osvětimi, kde byli popraveni...

K režii Ullmannových oper byl přizván slovinský umělec **Rocc**, který studoval operní režii v Brně na JAMU a působil na českých scénách v letech 2008–2013, z toho v letech 2009–2011 byl šéfem opery Národního divadla Brno, 2011–2013 šéfem opery Státního divadla Praha, 2013–2019 se vrátil do Lublaně, kde byl uměleckým šéfem opery Slovinského

národního divadla opery a baletu. S ostravskou operou spolupracoval už třikrát (Janáčkova *Šárka* a *Ariadna* Bohuslava Martinů 2010, Wagnerův *Lohengrin* 2013 a Smetanovy *Dvě vdovy* 2022). Ullmannovy opery hudebně nastudoval a dirigoval **Jakub Klecker**, který byl v letech 2015–2020 hudebním ředitelem ostravské opery. Scénu si vytvořil režisér Rocc sám, autorkou kostýmů je **Belinda Radulović**, pohybově spolupracovala **Anna Knollová**. Z němčiny do češtiny přeložil libreta obou oper **Jaromír Nohavica** ve spolupráci s překladatelkou a programovou ředitelkou festivalu Ullmannovské slavnosti v Českém Těšíně **Magdalenou Živnou**.

David Nykl, Jorge Garzafoto: Martin Popelář

Ullmannovy opery mají svůj svébytný hudebně dramatický charakter, tíhnou spíš k zádumčivé grotesknosti situací, ani satirický *Rozbitý džbán* nepřekypuje humorem. *Rozbitý džbán* zkomponovaný na skladatelovo libreto podle veselohry Heinricha von Kleista je obžalobou soudce, který se pokouší odsoudit nevinného člověka, aby se nepřišlo na to, že obžalovaným má být on sám. Prozradí ho jeho soudcovská paruka, kterou našli na místě, kde byl rozbit onen parádní džbán, kvůli němuž spor vznikl. Role, figurky, jsou psány výstižně v konverzačním duchu, režisér Rocc se jejich podobě velmi věnoval a pro interprety byly jistě příjemným úkolem. Vesnický soudce Adam v podání **Davidy Nykla**, který se v další aktovce představil v roli Smrti, se, zdá se, necítil po pěvecké stránce příliš komfortně, ale **Anna Nitrová** jako Paní Marta Rullová překypovala pěveckým i hereckým temperamentem, který projevila ještě výrazněji v roli Bubeníka v *Císaři Atlantidy*. **Boris Prýgl** se dobře vyrovnal s rolí soudního rady Waltera a byl ve druhé aktovce Císařem Overalllem. **Martin Gyimesi** svěže zahrál v *Císaři Atlantidy* Harlekýna a zaujal také v roli písaře Lichta v *Rozbitém džbánu*, podobně jako **Josef Moravec** jako Ruprecht a později Voják ve druhé z jednoaktovek. **Doubravka Součková** si zahrála dceru paní Rullové Evu a také vojačku Bubikopf v *Císaři Atlantidy*. Divákům jednoznačně prospěla srozumitelnost češtiny v překladu Jaromíra Nohavici a přehledné hudební nastudování Jakuba Kleckera.

Roccova scénografie – v první jednoaktovce uzavřený šedý prostor, který se v *Císaři Atlantidy* změnil v ruiny, napomohl jasnému a srozumitelnému režijnímu vedení postav, obě scénografická řešení propojovala jemná projekce džbánu a později jeho rotujících střepeň. Večer byl promyšlený jako celek, ostatně jej zcela přirozeně propojovalo téma zneužití moci. Obě jednoaktovky mají podobné vyznění – Soudce Adam ze soudní síně s hanbou uteče, když je jeho vina odhalena, Císař Overall dobrovolně umírá jako první ze smrtelníků, aby byla Smrt konečně znovu ochotná navrátit se ke své službě.

Psáno z druhé premiéry 18. února 2023.